Kasvu ja vaikuttaminen/HP **13.4.2017**

Eduskunnan verojaosto
sara.kuitunen@eduskunta.fi

Asiantuntijakuuleminen 18.4.2017 klo 10.30

Hallituksen esitys (HE 15/2017 vp) eduskunnalle maakuntien perustamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen uudistusta koskevaksi lainsäädännöksi sekä Euroopan paikallisen itsehallinnon peruskirjan 12 ja 13 artiklan mukaisen ilmoituksen antamiseksi

Hallituksen esityksessä ehdotetaan säädettäväksi maakuntalaki, laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä sekä niiden yhteinen voimaanpanolaki. Lisäksi esityksessä on maakunta- ja sosiaali- ja terveydenhuoltouudistuksen edellyttämät muutokset muuhun lainsäädäntöön. Seuraavassa arvioidaan erityisesti verolainsäädäntöön ehdotettavien muutosten vaikutuksia palkansaajien verotukseen.

Maakuntien toiminta esitetään rahoitettavaksi pääosin valtion rahoituksella ja osaksi palvelujen käyttäjiltä perittävillä asiakasmaksuilla. Rahoitus määräytyisi laskennallisesti osin maakunnan asukasluvun ja osin palvelujen tarpeen ja olosuhdetekijöiden perustella. Valtion rahoitus olisi maakunnille yleiskatteellista.

Maakuntien toiminnan rahoittaminen valtion kautta rajoittaa maakuntien mahdollisuutta päättää taloudestaan. Suomi on valitsemassa erilaisen rahoituslinjan kuin esimerkiksi Ruotsi, jossa maakäräjillä on verotusoikeus ja sitä kautta myös aito itsehallinto. Maakuntien verotusoikeutta tulee selvittää myös Suomessa. SAK toivoo, että maakuntaveron toteuttaminen olisi mahdollista ainakin pitkällä aikavälillä. Toisaalta uudistuksen alkuvaiheessa SAK pitää valittua linjaa verojärjestelmän kannalta hyvänä: valtion rahoitusmalli helpottaa verotuksen rakenteen ja verojärjestelmän kokonaisuuden hallintaa. On kuitenkin tärkeää, että ainakin periaatetasolla järjestelmän kannustimet ovat kunnossa.

Kuntien osuutta yhteisöveron tuotosta ehdotetaan alennettavaksi ja valtion osuutta vastaavasti kasvatettavaksi. Vaikka yhteisöverotulot vaihtelevat voimakkaasti suhdannevaihtelujen mukaan, SAK pitää hyvänä, että osa yhteisöveron tuotosta säilyy edelleen kuntien tulona. Näin kunnilla säilyy kannustin edistää elinkeinotoimintaa alueellaan. SAK pitää myös hyvänä, että kiinteistöverotuloista puolet säilytetään tasausjärjestelmän ulkopuolella kunnan omana tulona. Kiinteistövero sopii vakautensa johdosta hyvin kunnan verotuloksi.

Hallituksen linjauksen mukaan verotuksen muutokset on toteutettava siten, että työn verotus ei kiristy millään tulotasolla ja että kokonaisveroaste ei nouse.

Valtion ansiotuloverotuoton kasvattamiseksi hallituksen esityksessä on tarkasteltu kolmea vaihtoehtoa: erillistä lisäveroa, verotuksen kiristämistä nykyisen verojärjestelmän veroperusteita muokkaamalla sekä ansiotuloverotuksen laajempaa uudistusta.

Kuten hallituksen esityksessäkin todetaan, verojärjestelmän näkökulmasta paras vaihtoehto valtion ansioverotuoton kasvattamiseksi olisi ansiotuloverotuksen laajempi uudistus, joka yksinkertaistaisi ansiotulojen verotusta. Laajemman uudistuksen toteuttaminen siten, että kenenkään verotus ei kiristyisi uudistuksen voimaantulovuonna,

vaatisi tuloverotuksen merkittävää keventämistä uudistuksen yhteydessä. Hallituksen esityksessä on katsottu, että tähän ei ole mahdollisuutta vallitsevassa taloustilanteessa.

Sen sijaan hallitus esittää verotuksen kiristämistä nykyisen verojärjestelmän veroperusteita muokkaamalla. Tämän uudistuksen arvioidaan kokonaisuutena pienentävän verotuloja noin 235 miljoonaa euroa vuoden 2017 tasossa laskettuna. Olisiko näin suuri veronkevennys mahdollistanut myös laajemman verouudistuksen aloittamisen? Laajemman uudistuksen toteuttaminen asteittain voisi olla realistinen vaihtoehto. Lähivuosina tuskin tulee mahdollisuuksia keventää tuloverotusta kovin merkittävästi.

Valtion verotuksen kiristäminen on hallituksen esityksessä mitoitettu siten, että se vastaa kunnallisveroprosenttien 12,47 prosenttiyksikön alentamista. Palkansaajien verotuksessa valtion verotuloja kasvatetaan valtion tuloveroasteikkoa muuttamalla. Lisäksi muutetaan työtulovähennystä (kuvio 1) ja kunnallisverotuksen perusvähennystä.

Kuvio 1. Työtulovähennys 2017 ja 2019*

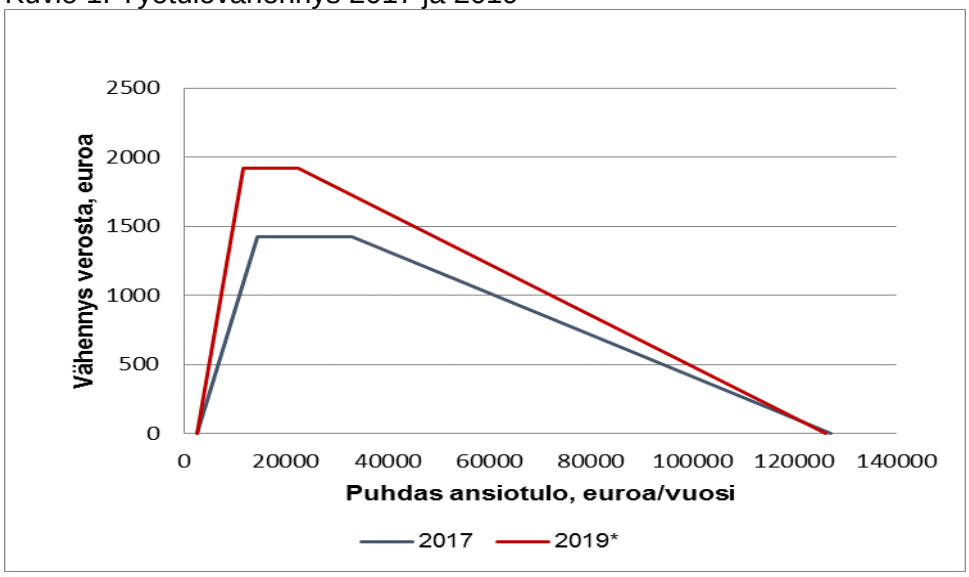

Veromuutosten vaikutuksia palkansaajille

Taulukoista 1 ja 2 nähdään kuinka paljon palkansaajan nettoansiot nousevat eri tulotasoilla, kun keskimääräistä kunnallisveroprosenttia alennetaan 12,47 prosenttiyksikköä. Vastaavasti valtion tuloveroasteikon muuttaminen hallituksen esittämällä tavalla vuonna 2019 kiristää palkansaajan verotusta ja nettoansiot vähenevät. Kokonaisuutena verotuksen taso säilyy lähes ennallaan, eikä palkansaajien verotus kiristy millään tulotasolla.

Laskelmaan sisältyy vain sote-verouudistuksen vaikutus. Esimerkiksi kilpailukykysopimuksen mukaan vuonna 2019 palkansaajan työeläkemaksua korotetaan 0,40 prosenttiyksikköä. Palkansaajien verotus tulee kiristymään, jos korotusta ei kompensoida.

Taulukko 1. Nettoansioiden muutos (%) tulotasoittain, kun kunnallisveroprosenttia alennetaan 12,47 prosenttiyksikköä ja valtion tuloveroasteikkoa sekä työtulovähennystä muutetaan

	Nettoansioiden muutos, %			
Brutto-ansiot 2017	Kunnallis-vero	Valtion tulovero-asteikko	Työtulo-vähennys	Yhteensä
€/kk	%	%	%	%
2000	11,8	-13,5	2,4	0,6
3000	14,3	-15,3	1,1	0,1
4000	16,0	-16,7	0,7	0,0
5000	17,2	-17,8	0,5	0,0
6000	18,2	-18,5	0,4	0,0
7000	19,1	-19,2	0,2	0,1
8000	19,9	-19,9	0,1	0,1
9000	20,5	-20,6	0,1	0,0
10000	21,1	-21,1	0,0	0,0

Taulukko 2. Nettoansioiden muutos (€/kk) tulotasoittain, kun kunnallisveroprosenttia alennetaan 12,47 prosenttiyksikköä ja valtion tuloveroasteikkoa sekä työtulovähennystä muutetaan

	Nettoansioiden muutos, €/kk			
Brutto-ansiot 2017	Kunnallis-vero	Valtion tulovero-asteikko	Työtulo-vähennys	Yhteensä
€/kk	€/kk	€/kk	€/kk	€/kk
2000	185	-213	37	10
3000	306	-327	23	3
4000	425	-445	20	0
5000	544	-560	16	0
6000	662	-676	13	0
7000	781	-785	10	6
8000	897	-898	6	5
9000	1010	-1011	3	2
10000	1123	-1125	-1	-2

Sote-verouudistuksessa ansiotuloverotuksen suurin muutos kohdistuu kaikkein pienituloisimpiin, jotka eivät nykyisin maksa valtion tuloveroa lainkaan. Heidän ansiotuloverotuksensa jonkin verran monimutkaistuu, kun valtion tuloveroasteikon alarajaa alennetaan nykyisestä 16 900 eurosta 3100 euroon. Käytännössä kuitenkin erilaisten vähennysten johdosta valtion veroa ei jatkossakaan tule maksuun kaikkein pienimmillä tulotasoilla.

Hallituksen esityksessä todetaan, että yksittäisellä verovelvollisella verotus voi uudistuksen seurauksena kiristyä tai keventyä erityisesti, jos verovelvollisen tulot koostuvat useista eri tulolajeista. Esimerkiksi pienen eläketulon ja muun ansiotulon yhdistelmätapauksissa verotus voi kiristyä enimmillään jopa 1,6 prosenttiyksiköllä. Vuonna 2018 tehtävässä veroparametrien päivityksessä verotuksen kiristymät on tarkoitus minimoida.

Verouudistuksen yhteydessä kirkollisveron tuotto kasvaa, kun verovähennykset kohdistuvat aiempaa enemmän valtion tuloveroon. Jotta kirkko ei saisi perusteetonta hyötyä, hallitus esittää, että seurakunnat alentaisivat kirkollisveroprosenttejaan oma-aloitteisesti (keskimäärin 0,1 prosenttiyksikköä) siten, että uudistus olisi neutraali. SAK toivoo, että kirkollisveroprosenttien muutosta seurataan.

Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry